

NICA-VOLONTÄRER HOS BRÖDET OCH FISKARNA

Många svenska ungdomar har möjlighet till att göra någon form av utlandspraktik. Därigenom upptäcker de vilka de är och hur världen ser ut. Men det är sällan som en ung tjej eller kille från ett utvecklingsland får möjlighet att göra en kurs i ett I-land. I stället tvingas de i värsta fall upptäcka välståndsländerna som svart arbetskraft.

De svenska deltagarna har haft sju månaders praktik i Nicaragua och nu pågår utbyteskursen, i den deltar Teresa García och Oneyda Navarete. De är båda i tjugoårsåldern och har praktik hos Brödet och Fiskarna som ingår i Praktisk Solidaritet. De unga kvinnorna är till vardags funktionärer hos folkrörelsen Movimiento Comunal Nicaraguense (MCN). Oneyda har studerat agronomi och är sjuksköterska, Teresa studerar bokföring. Båda arbetar med familjer och ungdomsgrupper.

Färnebo Folkhögskola har under flera decennier ordnat kurser där resor och utlandspraktik ingår. Det finns också enstaka kurser då människor kan komma hit från något utvecklingsland. Så är det med en Nicaraguakurs som skolan gör i samarbete med Praktisk Solidaritet och Movimiento Comunal Nicaraguense (MCN) som ju också är VFSN:s största samarbetsorganisation.

MCN bildades 1978 och arbetar med att förbättra boende och levnadsförhållanden genom att organisera de boende, man arbetar för hälsa, jämställdhet och miljö. Organisationen finns i 120 kommuner och har 2 000 lokalorganisationer, 20 000 personer arbetar inom MCN. Nyligen har MCN fått FN:s befolkningspris, 2009 års *United Nations Population Award* för sitt ”ungdomsarbete för jämställdhet och att förebygga sexuellt överförda sjukdomar, tonårsgraviditeter och familjevåld”, enligt priskommittén.

könsuppdelning, män och kvinnor arbetar tillsammans med vad som traditionellt skulle vara kvinnojobb som städning, matlagning och tvätt. Eller manligt arbete som vedhuggning, eldning och snöskottning.

Machismen är inte lika påtaglig men finns under ytan, kanske mest i hur killar och tjejer upplever sig själva. Även svenska killar har en självsäker attityd, också när de känner sig osäkra och rädda visar de inte det utan vidare. Tjejer visar lättare sådana känslor och hamnar då i sökande efter stöd och skydd. Det som är machismens kvinnoroll.

Vi talar inte så mycket om feminism i Nicaragua. Men inom Movimiento Comunal där Oneyda och jag leder olika grupper diskuterar vi könsroller, hur män och kvinnor beter sig i olika situationer och i familj eller *comunidad*¹. För oss är det viktigt att alla är överens om hur det ser ut, hur det är. Annars kan man inte diskutera om förändringar.

Oneyda: Men ungdomar är friare här. Jungfrumyten har ingen betydelse här. Hos oss är det fult, skamligt att det avslöjas att man har haft sexrelation före äktenskapet. Eftersom det är tabu talar man inte mycket om sex i samhället och många ungdomar vet inte hur man ska skydda sig. Det är kyrkan som visar makt på detta sätt, både den katolska och de protestantiska är sexfientliga

Vad tycker nu tjejerna om att vara i Sverige på denna kurs?

Kulturella skillnader.

LW: Om ni gör en jämförelse mellan unga i Sverige och Nicaragua, vilka skillnader har ni upptäckt?

Teresa: Det finns kulturella skillnader. Här är machismen inte så påtaglig. På Färnebo-skolan där alla i gruppen bor tillsammans och har gemensamt hushåll gör samtliga alla slags uppgifter. Det finns inte någon

”Vi kanske är ovana med vinterklimatet, vi är alltid trötta” säger Teresa García (tv.)

Foto: Lasse Wallin

och emot preventivmedel och aborter. FSLN och regeringen har böjt sig för kyrkans makt och förbjudit alla slags aborter även då kvinnans liv hotas. Flera har dött under de senaste åren.

Teresa: Men vi är mycket mer beroende av våra föräldrar, vi bor längre hemma och är mera beroende av familjen, för försörjning naturligtvis, men inte bara det. Många ungdomar och då mest tjejer skulle inte stå ut med att göra sin far besviken och arg. Det händer att unga tjejer blir utkastade, även om de har blivit våldtagna.

Oneyda: Här finns studielån som gör att unga kan studera utan att få pengar från familjen. I Nicaragua kan knappast någon från fattigare familjer läsa på universitet. Teresa och jag har haft tur som har kunnat jobba samtidigt som vi studerat. Jag fick ett stipendium också, annars hade det inte gått. Vi har inte rika föräldrar.

Teresa: Men i Nicaragua är vi friare på ett folkligt sätt, öppnare.

Oneyda: Ja, det verkar som om svenskarna helst söker sig till svenskar och helst vill tala med dem. Vi är mera nyfikna och pratar gärna med utlänningar, med alla.

Om kursen

Utbyteskursen började med en månads introduktion på Färnebo folkhögskola i Österfärnebo. Nu är tjejerna på två veckors praktik här hos Brödet och Fiskarna. Sedan återvänder de till Färnebo en vecka och därefter ytterligare praktik i Gävle. Totalt är kursen på tre månader.

LW: Hur blev ni uttagna till utbytet?

Teresa: Det var en kurs från Färnebo 2007 också, i Cinco Pinos, orten där jag bor, men då

fanns ingen utbyteskurs. Nu gladda vi oss åt att det blev av och diskuterade i MCN-arbetsgruppen tills vi hade en lämplig kandidat. Svenskarna var inte med och tog ut. Men de observerade och analyserade säkert. De hade ju varit hos oss i sju månader och är väldigt analytiska.

Oneyda: Varken Teresa eller jag var uttagna i första hand.

Teresa: I mitt fall var det en tjej som hade hand om ett barn som hade blivit uttagen. Men barnet blev sjukt och hon ville inte lämna det. Då blev jag uttagen.

Oneyda: Alla i MCN-arbetsgruppen var inte överens om att jag skulle tas ut. En kille tyckte att jag var en nykomling och att han hade jobbat mycket längre. Det var inte roligt. - Åk då, sa jag, det spelar ingen roll. Men alla andra tyckte att jag var lämpligast och behövde kursen.

Teresa: Synd att inte de andra kunde åka.

LW: Hur klarar ni er med pengarna?

Oneyda: Alla kostnader är betalda. Resor, uppehälle, försäkringar och ersättning till våra familjer som får ett inkomstbortfall. Till och med fickpengar har vi. Jag är jättenöjd för jag skulle aldrig ha kunnat göra en sådan här resa annars.

LW: Lär ni er något?

Teresa: Det gör vi nog. Men det är som att lära genom de erfarenheter som vi gör. Den första månaden har vi mest haft kulturkunskap, om att leva i Sverige. Hur det är att bo kollektivt och så. Vi fick lära oss några svenska ord också.

Oneyda Navarete, sjuksköterska från El Viejo som också har studerat agronomi

Foto: Lasse Wallin

tivt och så. Vi fick lära oss några svenska ord också.

Oneyda: Vi skulle studera globalisering, internationalism och demokrati och jag hade nog förväntat mig fördjupningar och studier av mera akademiskt slag med föreläsningar och uppsatser kanske.

Teresa: Vi hade fått höra om den berömda Färnebometodikern, men övningar och sådant liknar det som vi kallar *Educación Popular* (praktisk folkbildning).

Oneyda: Metoden kanske är helheten, alltid tänka på och analysera vad som pågår och hur man mår i det som pågår.

Teresa: Nu under praktiken har vi studiecirklar om HIV-AIDS och kooperativism.

Praktiken på Brödet och Fiskarna

Oneyda: Det är hårt arbete och jag blir väldigt trött. Jag har aldrig haft den här typen av regelbundet arbete. I mitt jobb inom Movimiento Comunal har jag hand om

hälsokontroller och registrering i sexton *comunidades*¹. Jag cyklar mellan dem, men det är mera omväxlande.

Teresa: Vi kanske är ovana vid vinterklimatet, vi är alltid trötta. Från början skulle vi jobba åtta timmar och sedan ha studiecirkel på kvällarna. Men nu har vi fått lite kortare arbetstid.

Oneyda: Men det känns skönt att jobba med människor som vill göra något bra för andra, på andra sidan jordklotet.

Teresa: Ja, när alla Brödet och Fiskarnas medlemmar kom i lördags och ändrade om för att sälja värkläder var det en jättefin stämning. Vi fick veta att fyra gånger om året rensar man upp och gör i ordning på detta sätt och då kommer alla medlemmarna.

Oneyda: Det är det jag gillar med att jobba inom Movimiento Comunal också, att göra något för andra människor. Det gör det hela meningsfullt. Vi jobbade på samma sätt med insamling av kläder och filter för att skicka till Atlantkusten efter orkanen Felix 2007.

Teresa: Jag tror att solidariteten efter orkanen Mitch 1998 gjorde ett starkt intryck på mig. Även fast jag var liten hjälpte jag till med att få folk att evakuera, att övertala dem att evakuera. Vårt hus förstördes helt, vi blev hemlösa. Men det känns jätte-skönt när man har genomlevt något sådant och ingen har omkommit. Det blir en stark gemenskap.

Oneyda: Jag gör en del ideellt arbete för vårt bibliotek där jag bor, i El Viejo, men det känns lite konstigt att sortera in böcker i hyllorna på Brödet och fiskarna. Jag fattar ju inte vad de handlar om. Om man tittar på omslagen verkar det ofta handla om terror och brott.

Om Nicaragua

LW: Berätta om Movimiento Comunal Nicaraguense?

Teresa: Det är en folkrörelse som står till vänster, historiskt så var det en av massrörelserna på åttiotalet. Nu står vi fria från regeringen, vi är en organisation med grund i boendet. Att de som bor på en plats förbättrar sin tillvaro i fråga om anständig bostad, livsmedelssäkerhet, hälsovård, kultur och sådant. Organisationen är decentraliserad, viktiga beslut tas på lokal och departements- (läns)nivå.

LW: Vilken är relationen till regeringen och FSLN?

Oneyda: MCN trycker på för sociala reformer och vi är medvetna om att en hel del har gjorts av FSLN och dessa vill vi ge beröm för, andra saker tar vi oss rätten att kritisera. Många inom MCN är medlemmar av FSLN. Min far är liberal och min mor revolutionär, jag sympatiserar med FSLN.

Teresa: Mina föräldrar är liberaler. Jag är FSLN-medlem även om jag inte tillhör de mest militanta. MCN samarbetar ofta med regeringsorgan och CPC². Vi har haft ett bra samarbete på senare tid när vi bekämpat en epidemi av *lectospirosis*³ som härjar i Chinandega. Hälsoministeriet har vaccinerat och vi har haft hand om förebyggande, som att göra liksom brandgator mellan människor och djur. Här sprids epidemin mest genom boskapens urin.

Oneyda: Vi vet att det pågår en internationell kampanj mot FSLN där man anklagar för valfusk och drar in bistånd. Men jag är säker på att det skulle bli samma resultat om kommunalvalen togs om.

Hemlängtan

Oneyda: Ibland är jag rädd på kvällen. Jag är inte van vid att det är så tyst som här i Sverige.

Teresa: Nu efter fem veckor längtar jag hem. Vi var på en fest där de spelade sången "Nicaragua, Nicaraguita", då började jag gråta. Mest av allt längtar jag efter min son och min man. Ibland kan jag inte koncentrera mig.

LW: Då är ni inte så imponerade av allt svenskt materiellt välstånd?

Oneyda: Jag är tacksam för att jag slipper emigrera. Ingen emigrerar för att det skulle vara kul. Det är för att man måste, för att överleva. I min familj är vi sju syskon. Men bara vi tre systrar är kvar. Mina fyra bröder är i Costa Rica och jobbar. Migration splittar familjerna. Nicaraguaner diskrimineras ofta i Costa Rica och jag är orolig för mina bröder.

Lasse Wallin

lars.wallin@vfn.se

¹**Comunidad:** Boendegemenskap, vanligtvis på landsbygden.

²**CPC:** *Consejos del Poder Ciudadano*, medborgarråd som bildas på uppmaning av regeringen och FSLN.

³**Lectospirosis:** En sjukdom som sprids via djurs urin och avföring, den ger hög feber och värk.